

EDUSKUNNAN VASTAUS 30/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 13/2009 vp).

Valiokuntakäsittely

Perustuslakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (PeVM 2/2009 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

ehdokkaan vaalirahoituksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala ja tarkoitus

Tässä laissa säädetään ehdokkaan vaalirahoituksesta ja sen ilmoittamisesta eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa, kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa.

Lain tarkoituksena on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta ja tietoa ehdokkaiden mahdollisista sidonnaisuuksista sekä rajoittaa ehdokkaiden vaalikampanjoiden kulujen kasvua.

2 §

Ehdokkaan vaalirahoitus

Vaalirahoituksella tarkoitetaan tässä laissa rahoitusta, jolla katetaan ehdokkaan vaalikampanjan toteuttamisesta aikaisintaan kuusi kuukautta ennen vaalipäivää ja viimeistään kaksi viikkoa vaalipäivän jälkeen aiheutuneita kuluja riippumatta siitä, milloin nämä maksetaan.

Ehdokkaan vaalirahoitus voi koostua:

- 1) ehdokkaan omista varoista ja ehdokkaan ottamista lainoista;
- 2) ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän tai muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön saamasta tuesta;
- 3) muusta tuesta.

3 §

Tuen laskeminen

Vaalirahoitukseen kuuluvaksi tueksi luetaan rahana, tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla saadut suoritukset. Tukena ei kuitenkaan pidetä tavanomaista talkootyötä eikä tavanomaisia ilmaisipalveluja.

Vaalirahoitusta koskevat tiedot ilmoitetaan bruttomääräisinä.

Tuki, jota ei ole annettu rahana, arvioidaan ja ilmoitetaan rahamääräisenä.

Useat samalta tukijalta saadut suoritukset lasketaan yhteen ja ilmoitetaan yhtenä tukena.

4 §

Ehdokkaan vaalirahoituksen rajoitukset

Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä tai muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö ei saa vastaanottaa tukea, jonka antajaa ei voida selvittää. Tämä ei kuitenkaan koske tavanomaisesta keräystoiminnasta saatua tukea.

Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä tai muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö ei saa vastaanottaa yhdeltä tukijalta enempää tukea kuin arvoltaan 3 000 euroa kunnallisvaaleissa, 6 000 euroa eduskuntavaaleissa ja 10 000 euroa europarlamenttivaaleissa. Tämä ei kuitenkaan koske tukea puolueen rekisteröidyltä yhdistykseltä.

5 §

Ilmoitusvelvollisuus

Velvollinen tekemään ilmoituksen vaalirahoituksesta on:

- 1) eduskuntavaaleissa kansanedustajaksi valittu ja vaalien tulosta vahvistettaessa varaedustajaksi määrätty;
- 2) presidentinvaalissa ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies;
- 3) kunnallisvaaleissa valtuutetuksi tai varavaltuutetuksi valittu;
- 4) europarlamenttivaaleissa Euroopan parlamentin jäseneksi valittu ja vaalien tulosta vahvistettaessa varajäseneksi määrätty.

6 §

Ilmoitettavat tiedot

Ilmoitukseen merkitään:

- 1) maininta siitä, mitkä vaalit ovat kyseessä;
- 2) ehdokkaan nimi, arvo, ammatti tai tehtävä, hänet asettaneen puolueen nimi tai maininta siitä, että ehdokas on ollut valitsijayhdistyksen ehdokas, sekä eduskuntavaaleissa ehdokkaan va-

lipiiri ja kunnallisvaaleissa se kunta, jossa ehdokas oli ehdolla;

3) vaalikampanjan kulut yhteensä sekä eriteltynä vaalimainonnasta sanoma-, ilmaisjakelua ja aikakauslehdissä, radiossa, televisiossa sekä tietoverkoissa ja muissa viestintävälineissä, ulkomainonnasta, vaalilehtien, esitteiden ja muun painetun materiaalin hankkimisesta, mainonnan suunnittelusta ja vaalitulaisuuksien järjestämisestä aiheutuneisiin kuluihin sekä muihin kuluihin;

4) vaalirahoitus yhteensä sekä eriteltynä ehdokkaan omiin varoihin, ehdokkaan ottamiin lainoihin sekä kaikkeen ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän tai muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön saamaan tukeen ryhmiteltynä tukeen yksityishenkilöiltä, yrityksiltä, puolueen rekisteröidyltä yhdistyksiltä ja muilta tahoilta;

5) muut ilmoitusvelvollisen tarpeellisiksi katsomat tiedot vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista.

Erikseen on ilmoitettava kukin yksittäinen tuki ja sen antaja, jos tuen arvo on kunnallisvaaleissa yli 800 euroa, eduskuntavaaleissa yli 1 500 euroa taikka europarlamenttivaaleissa tai presidentinvaalissa yli 2 000 euroa. Jos tämä tuki on annettu ostamalla yksilöitäviä tavaroita tai palveluita taikka vastaavalla vastikkeellisella tavalla, erikseen ilmoitettavaksi tueksi luetaan vain sen nettomääräinen arvo.

Jos ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä tai muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö on ottanut lainaa vaalikampanjan kulujen kattamiseksi, ilmoitukseen otetaan suunnitelma lainan takaisinmaksusta.

Yksityishenkilön nimeä ei saa ilmoittaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen antamansa tuen arvo on pienempi kuin 2 momentissa mainittu rahamäärä.

7 §

Vastuu ilmoituksesta

Ilmoitusvelvollinen vastaa ilmoituksensa sisällöstä.

8 §

Ilmoituksen tekeminen

Ilmoitus tehdään valtiontalouden tarkastusvirastolle kahden kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta.

Ilmoitus voidaan tehdä valtiontalouden tarkastusviraston vahvistamalla lomakkeella.

Ilmoitusvelvollisen on pyydettyessä annettava kampanjatiiliotteella tai vastaavalla tavalla sellaisia ilmoitusta täydentäviä tietoja ja selvityksiä, jotka saattavat olla tarpeen ilmoituksen oikeellisuuden ja riittävyuden tarkistamisessa.

9 §

Oikeusministeriön tiedonantotehtävät

Oikeusministeriö toimittaa maksutta valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalilain (714/1998) 43 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen ehdokasrekisterin tiedot sekä eduskuntavaaleissa, kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa viipymättä vaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen ja presidentinvaalissa viipymättä ehdokasasettelun päättymisen jälkeen tiedot ilmoitusvelvollisista.

10 §

Valtiontalouden tarkastusviraston valvontatehtävät

Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Tässä tarkoituksessa se:

1) tarkistaa, ovatko kaikki ilmoitusvelvolliset tehneet tässä laissa säädetyn ilmoituksen;

2) julkistaa viipymättä kaikki saapuneet ilmoitukset; ja

3) tarkistettuaan ilmoitukset tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen, täydentämään jo tehtyä ilmoitusta taikka selvittämään ilmoituksen oikeellisuutta ja riittävyttä.

Jos ilmoitusvelvollinen ei valtiontalouden tarkastusviraston kehotuksesta huolimatta tee tässä laissa säädettyä ilmoitusta taikka jos ilmoi-

tus havaitaan olennaisilta kohdiltaan ilmeisen virheelliseksi tai puutteelliseksi, valtiontalouden tarkastusvirasto voi velvoittaa ilmoitusvelvollisen sakon uhalla tekemään ilmoituksen taikka korjaamaan virheen tai puutteen. Uhkasakon tuomitsee valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 15 §:ssä tarkoitettu uhkasakkolautakunta. Uhkasakon asettamiseen ja maksettavaksi tuomitsemiseen saa hakea valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa eduskunnalle vaalikohtaisen kertomuksen saamistaan ilmoituksista ja toiminnastaan ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonnassa kahdeksan kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta.

11 §

Ennakoilmoitus

Ehdokas sekä presidentinvaalissa ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies voi toimittaa ennen vaalipäivää, kuitenkin aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon laatimisen jälkeen, valtiontalouden tarkastusvirastolle ennakoilmoituksen, joka sisältää suunnitelman vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista.

Valtiontalouden tarkastusvirasto julkistaa ennakoilmoitukset viipymättä.

12 §

Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus

Valtiontalouden tarkastusvirasto ylläpitää vaalirahoituksen ilmoitusrekisteriä, johon talletetaan ilmoitukseen ja ennakoilmoitukseen sisältyvät tiedot. Sen estämättä, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jo-

kaisella on oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä sekä tietoja yleisen tietoverkon kautta.

Eduskuntavaaleja ja kunnallisvaaleja koskevat tiedot pidetään saatavilla yleisessä tietoverkossa viiden vuoden, europarlamenttivaaleja koskevat tiedot kuuden vuoden ja presidentinvaalia koskevat tiedot seitsemän vuoden ajan vaalien tuloksen vahvistamisesta. Muiden kuin 5 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tekemät ennakoilmoitukset pidetään saatavilla yleisessä tietoverkossa 30 päivän ajan vaalien tuloksen vahvistamisesta.

Ilmoituksen ja ennakoilmoituksen sekä ilmoitusrekisteriin talletettujen tietojen säilyttämiseen sekä niiden saamiseen sovelletaan muutoin, mitä arkistolaisissa (831/1994) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2009.

Tällä lailla kumotaan ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta 12 päivänä toukokuuta 2000 annettu laki (414/2000) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Vuoden 2009 europarlamenttivaaleissa sovelletaan tämän lain 2 §:n 1 momentin sekä 4 ja 6 §:n asemesta kumotun lain 3 §:n 1 ja 2 momenttia, sellaisina kuin ne ovat laissa 604/2008. Mitä tämän lain 8 §:n 3 momentissa säädetään, sovelletaan vasta ensimmäisissä vuoden 2009 europarlamenttivaalien jälkeisissä vaaleissa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21 päivänä toukokuuta 1999 annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 15 kohta seuraavasti:

24 §

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

15) asiakirjat, jotka sisältävät ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (/2009) nojalla valtiontalouden tarkastusvirastolle annettuja tietoja kampanjatileistä, sekä vastaavat muut palvelukset vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan ku-

luista, samoin kuin asiakirjat, jotka sisältävät tietoja viranomaisen tehtäväksi säädetystä tarkastuksesta tai muusta valvontatoimeen liittyvästä seikasta, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen tai ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa asiaan osalliselle;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2009.

Laki

tuloverolain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 22 §:n 2 momentti seuraavasti:

22 §

Yleishyödyllinen yhteisö

Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää muun muassa maatalouskeskusta, maatalous- ja maamiesseuraa, työväenyhdistystä, työmarkkinajärjestöä, nuoriso- tai urheiluseuraa, näihin rinnastettavaa vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävää yhdistystä, puolueräkisteriin merkit-

tyä puoluetta sekä sen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä, niin myös muuta yhteisöä, jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiolisiin asioihin vaikuttaminen tai sosiaalisen toiminnan harjoittaminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen. Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää myös yleisissä vaaleissa ehdokkaan tukemiseksi varattua varallisuuskokonaisuutta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2009.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 2009
